

การจัดการการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกรผู้ปลูกยางพารา ในอำเภอกระนวน
จังหวัดขอนแก่น

Production and Marketing Management of Rubber Sheet of Farmer in Kranaun District,
Khon Kaen Province

เดชา นามโยธา (Decha Namyotha)* ดร. สุภากรณ์ พวงชมพู (Dr. Supaporn Pongchompu) **

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิธีการจัดการการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกร ต้นทุน ผลตอบแทน ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข โดยได้ดำเนินการเลือกพื้นที่ที่เกษตรกรปลูกยางพารา ในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดปลูกยางพันธุ์ RRIM600 และมีพื้นที่การผลิตเฉลี่ยครัวเรือนละ 14.76 ไร่ ซึ่งสามารถผลิตน้ำยางสดเฉลี่ย 1,281.21 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และสามารถแปรรูปเป็นยางแผ่นดิบได้เฉลี่ย 310.45 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี โดยเกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายที่ตลาดประมูลกลางของสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่นจำกัด และพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 98.83 และร้อยละ 1.17 ตามลำดับ ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรมีการนำผลผลิตออกจำหน่ายโดยเฉลี่ย 12.06 ครั้ง และมีปริมาณผลผลิตที่จำหน่ายต่อครั้ง โดยเฉลี่ย 427.22 กิโลกรัมและมีต้นทุนการผลิต 15,849.82 บาทต่อไร่หรือ 51.06 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งราคาเฉลี่ยทั้งปีที่เกษตรกรขายได้คือ 106.13 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้ได้ผลตอบแทนและกำไรสุทธิต่อไร่ต่อปี คือ 32,825.27 บาท และ 16,975.45 บาท ตามลำดับ สำหรับระดับการวางแผนและการจัดการด้านการผลิตและการตลาดยังอยู่ในระดับที่น้อยมาก ซึ่งทำให้กระบวนการผลิตและการตลาดขาดประสิทธิภาพ และยังส่งผลให้ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นด้วย สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรประสบโดยส่วนมากได้แก่ ปัญหาการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น ปัญหาโรคระบาด ปัญหาสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง และฝนตกชุกไม่สามารถกรีดยางได้

ABSTRACT

The objectives of this research were to study their management and marketing of rubber sheet, cost, return, the feasible solutions to their problem. The study focuses on the Para rubber growers in the area of Kranaun District, Khonkaen Province

The findings: All farmers plant the rubber tree-RRIM600 and average production area was 14.76 Rai. The average latex was 1,281.21 Kg/Rai/year which can be processed to raw rubber sheet about 310.45 Kg/Rai/year. The production can be sold in the auction market at Cooperation of Khonkaen Rubber Fund and local trader at 98.83% and 1.17% respectively. In the recent year, the products were released average 12.06 times. Each round the production sold was about 427.22 kg. Production cost per Rai was 15,849.82 Baht or 51.06 Baht per Kg. at the average price 106.13 Baht per kg. The net returns per Rai per year were 32,825.27 Baht and 16,975.45 Baht respectively. The production planning and management were used in very low scales which lead to high production cost and inefficient in production and marketing process. The major obstacles were higher price in materials, epidemic disease, aridity, how often of the rainfall which cannot be cut the rubber tree.

คำสำคัญ : การผลิตและการตลาด ยางแผ่นดิบ ยางพารา

Key Words : Production and Marketing, Rubber Sheet, Para Rubber

* นักศึกษา หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทนำ

ปัจจุบันยางพารานับว่าเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยคิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 222,413 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553) ซึ่งไทยเป็นประเทศที่มีการผลิตและส่งออกยางธรรมชาติเป็นอันดับหนึ่งของโลกและมีศักยภาพการผลิตประมาณปีละ 3.024 ล้านตัน หรือกว่า 1 ใน 3 ของการผลิตยางทั้งโลก และยังมีแนวโน้มอัตราการผลิตเพิ่มขึ้นประมาณปีละ 5-8 % ต่อปี และในภาคการส่งออกยางพาราของประเทศไทยเป็นการส่งออกในรูปแบบของยางแท่ง ยางแผ่นดิบรมควัน เป็นต้น ผลผลิตข้างต้นได้จากสวนยางประมาณ 15.35 ล้านไร่ ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งยางพารายังก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม และมีบทบาทสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรและเกี่ยวข้องกับธุรกิจยางพารา ประมาณ 6 ล้านคน (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2551) และสถานการณ์ราคายางพาราในปัจจุบันที่มีแนวโน้มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เนื่องจากความต้องการใช้ยางพาราของอุตสาหกรรมต่อเนื่องในภาพรวมของโลกมีความต้องการเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้สูงกว่าเมื่อเทียบกับการปลูกพืชไร่อื่น ๆ (ภักดี, 2552) ก่อให้เกิดการกระจายรายได้และสร้างความมั่นคงแก่เกษตรกรและเศรษฐกิจของประเทศ

ปี 2553 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกยางพาราและขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้ง 19 จังหวัดและภาคเหนือ 8 จังหวัด ซึ่งมีเป้าหมายเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกอีก 500,000 ไร่ ในส่วนของภาคตะวันออกเฉียงเหนือการที่ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ ทำให้มีการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพารามากขึ้นเนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการผลิตและเกษตรกรมีการขยายพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้นเรื่อย ๆ จังหวัดขอนแก่นนับว่าเป็นว่าเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นทุกปีโดยข้อมูลปี 2551 มีพื้นที่ปลูกยางทั้งหมด 38,507 ไร่ พื้นที่ที่สามารถเปิดกรีดและ

สามารถให้ผลผลิตแล้ว 23,104 ไร่ (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, 2551) จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ปลูกยางพารารอบคลุมทั้งหมด 12 อำเภอ ซึ่งอำเภอกระนวนเป็นอำเภอที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุดในจังหวัดขอนแก่น และมีการเพิ่มพื้นที่ปลูกยางพาราขึ้นเรื่อยๆเนื่องจากสภาวะราคาของยางธรรมชาติในตลาดโลกมีราคาสูงขึ้นส่งผลทำให้เกษตรกรที่ปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างอื่นเปลี่ยนมาปลูกยางพาราเพิ่มมากขึ้นและสวนยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยประมาณร้อยละ 93 เป็นสวนขนาดเล็กที่มีพื้นที่เฉลี่ยต่อรายประมาณ 15 ไร่ และใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นแรงงานหลักในการผลิต (ภักดี, 2552) ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับเกษตรกรที่ปลูกยางพาราในจังหวัดขอนแก่น โดยส่วนมากเป็นเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ครอบครองครัวเรือนละ 13-25 ไร่และมีการผลิตทั้งยางแผ่นดิบ และยางก้อนถ้วย (บุญตัน, 2549) และการแปรรูปเบื้องต้นส่วนใหญ่แปรรูปเป็นยางแผ่นดิบ ซึ่งเป็นกระบวนการการผลิตขั้นสุดท้ายในระดับเกษตรกร คณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ. (2553). แต่เกษตรกรประสบปัญหาทั้งด้านการผลิต การคัดเกรดยางแผ่นดิบที่ไม่ได้มาตรฐานเนื่องจากเกษตรกรขาดการวางแผนในกระบวนการผลิตที่ชัดเจน ด้านการตลาดประสบปัญหาในเรื่องความผันผวนของราคาที่ไม่คงที่และจำหน่ายยางแผ่นดิบในราคาที่ไม่เป็นธรรมสำหรับเกษตรกร (บุญตัน, 2549) เนื่องจากเกษตรกรจัดจำหน่ายสินค้าผ่านพ่อค้าคนกลางในระดับอำเภอ ทำให้ผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับน้อยกว่าและไม่เป็นธรรมสำหรับเกษตรกรเมื่อเทียบกับแหล่งปลูกยางพาราภูมิภาคอื่น ๆ ในประเทศไทย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีองค์ความรู้ในการศึกษาด้านการจัดการผลิตและการตลาดยางแผ่นดิบของเกษตรกรเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและกำหนดแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการตลาดของเกษตรกรที่ผลิตยางแผ่นดิบให้สูงขึ้น อีกทั้งข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตและการตลาดของแผ่นดิบในระดับเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการแปรรูปยางแผ่นดิบของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาสำหรับเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ระหว่าง 5-25 ไร่ซึ่งมีการผลิตและจำหน่ายยางแผ่นดิบเป็นผลิตภัณฑ์หลัก และพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ซึ่งจำนวนครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราจำนวน 274 ครัวเรือน จากทั้งหมด 3 ตำบล คือ ตำบลหนองโก ตำบลดุนสาต ตำบลหนองนาคำ

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ได้ใช้ความน่าจะเป็น (Non Probability) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling) การเลือกตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 ตำบล คือ ตำบลหนองโก ตำบลดุนสาต ตำบลหวนาคำ ตำบลละ 10 ตัวอย่าง รวม 30 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ชนิดของเครื่องมือ

การศึกษาค้างนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ลักษณะของเครื่องมือ

ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ซึ่งจะสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Personal Interview) ชนิดของคำถามมี 2 แบบ คือ คำถามปลายเปิด (Open – Ended Question) เป็นคำถามที่ผู้ตอบมีโอกาสที่จะตอบคำถามได้โดยอิสระตามความนึกคิด, ประสบการณ์,

ความรู้ของตนเอง และคำถามปลายปิด (Close – Ended Question) เป็นลักษณะคำถามที่วางกรอบคำตอบไว้แล้ว ผู้ตอบมีสิทธิ์เลือกคำตอบตามที่กรอบวางไว้เท่านั้นหรือผู้สัมภาษณ์คอยเลือกคำตอบที่ผู้ตอบตอบมาตรงกับข้อไหน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ทำการศึกษา จากแหล่งข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการออกสัมภาษณ์ตัวอย่างโดยตรงในพื้นที่ แบบพบกันโดยตรงระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ (Face to Face interview) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของสภาพทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจรวมถึงสภาพการจัดการการผลิตและการตลาดที่เกิดขึ้นภายในปีการผลิต 2553

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากเว็บไซต์ หนังสือ วารสาร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากหน่วยงานของส่วนราชการ เช่น กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจเกษตรกรรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศไทย สถาบันวิจัยยาง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้างนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS: Statistical Package for Social Science) และโปรแกรม Microsoft excel

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม สภาพการผลิตและการตลาด ใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าสูงสุดของข้อมูล (Maximum) และค่าต่ำสุดของข้อมูล (Minimum)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลของระดับการจัดการ และระดับของปัญหา เพื่อที่จะนำไปแปลความหมาย ใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) โดยการนำค่าเฉลี่ยเลขคณิตของแต่ละประเด็นไปเปรียบเทียบ

กับเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ค่าเฉลี่ยกลาง (Mid-point) เป็นเกณฑ์

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนและผลตอบแทนการแปรรูปยางแผ่นดิบเป็นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการแปรรูปยางแผ่นดิบ จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกยางพารา จำนวน 30 ราย ในเรื่องของต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนต่อกิโลกรัมจากการแปรรูปยางแผ่นดิบ

ผลการศึกษา

1. การจัดการการผลิต

สภาพทั่วไป อายุเฉลี่ยของเกษตรกรคือ 49.43 ปี มีระดับการศึกษาโดยส่วนมากอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นเพศชาย ร้อยละ 73.3 เพศหญิง ร้อยละ 26.7 เกษตรกรเริ่มปลูกยางครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2537-2542 และเปิดกรีดยางครั้งแรกช่วงปี 2545-2547

การจัดการการผลิต เกษตรกรปลูกยางพันธุ์ RRIM600 เนื่องจากได้รับการส่งเสริมด้านความรู้และปัจจัยการผลิตจากสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศจังหวัดขอนแก่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องอีกทั้งเป็นพันธุ์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่สามารถให้ผลผลิตที่สูงกว่าพันธุ์อื่น ๆ ในช่วงแรกเกษตรกรมีการปลูกพืชแซมในสวนยางเพื่อสร้างรายได้ก่อนเปิดกรีดยางได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดฝักสด ถั่วลิสง น้ำว่า เป็นระยะเวลา 3 ปี มีการจัดการวัชพืชในแปลงโดยใช้แรงงานคนร่วมกับเครื่องจักรกลทางการเกษตร เกษตรกรทั้งหมดใช้แรงงานภายในครัวเรือนเป็นหลักในการผลิต เฉลี่ยครัวเรือนละ 3.10 คน โดยเกษตรกรมีการใช้ระบบกรีดยางแบบกรีดยางครั้งต้นสองวันเว้นหนึ่งวัน ซึ่งเฉลี่ยมีจำนวนวันกรีดยาง 16.73 วันต่อเดือน และเกษตรกรใช้เวลาในการผลิตยางแผ่นดิบ (ตั้งแต่กรีดยางจนถึงการทำยางแผ่นดิบเสร็จสิ้น) โดยเฉลี่ยวันละ 7.40 ชั่วโมง (ตารางที่ 1)

ผลผลิต เกษตรกรมีพื้นที่ผลิต (เปิดกรีดยาง) น้ำยางสดเฉลี่ยครัวเรือนละ 14.76 ไร่ สามารถผลิตน้ำยางสด

เฉลี่ย 1281.21 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ผลผลิตยางแผ่นดิบที่เกษตรกรผลิตได้เฉลี่ย 310.45 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาด้านการจัดการการผลิต

รายการ	ผลการศึกษา
แรงงานที่ใช้ต่อครัวเรือน	3.10 คน
พื้นที่การผลิต	14.67 ไร่
จำนวนรอบการใส่ปุ๋ยต่อปี	2.90 รอบ
ปริมาณการใส่ปุ๋ยต่อไร่ต่อปี	190 กิโลกรัม
ระบบการกรีดยาง	กรีดยางวันเว้นหนึ่งวัน
จำนวนวันกรีดยาง/ปี	167.33 วัน
ผลผลิตน้ำยางสดต่อไร่ต่อปี	1281.21 กิโลกรัม
ผลผลิตยางแผ่นดิบต่อไร่ต่อปี	310.45 กิโลกรัม

ที่มา: จากการวิเคราะห์

2. การจัดการการตลาด

ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์หลักที่เกษตรกรผลิตและแปรรูปคือยางแผ่นดิบ เนื่องจากสามารถเก็บรักษาผลผลิตได้นานและยังขายได้ราคาดีทำให้มีผลตอบแทนที่สูงกว่าการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อย่างอื่น

แหล่งจำหน่าย เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายที่ตลาดประมูลกลางของสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่นจำกัดและพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 98.83 และร้อยละ 1.17 ตามลำดับ

การขนส่ง เกษตรกรทั้งหมดมีการขนย้ายผลผลิตไปยังแหล่งจำหน่ายโดยรถบรรทุก 4 ล้อ (รถกระบะ) ซึ่งมีระยะทางระหว่างสวนถึงแหล่งจำหน่ายประมาณ 9.76 กิโลเมตร

ปริมาณการจำหน่าย ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมามีเกษตรกรมีการนำผลผลิตออกจำหน่ายโดยเฉลี่ย 12.06 ครั้ง มีปริมาณผลผลิตต่อครั้งที่นำออกจำหน่ายโดยเฉลี่ย 427.22 กิโลกรัม (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาด้านการจัดการตลาด

รายการ	ผลการศึกษา
ระยะทางขนส่ง	9.76 กิโลเมตร
รอบการจำหน่ายต่อปี	12.06 ครั้ง/ปี
ปริมาณผลผลิตต่อรอบ	427.22 กิโลกรัม

ที่มา : จากการคำนวณ

3. ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทน

ต้นทุน เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราที่มีการผลิตและจำหน่ายยางแผ่นดิบปีการผลิต 2553 มีต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบ 15,849.82 บาทต่อไร่และมีต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัมคือ 51.06 บาท ซึ่งแยกเป็นต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่คือ 13,921.37 บาท และ 1,928.39 บาท

ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.58 และร้อยละ 13.42 ของต้นทุนทั้งหมด ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ผลตอบแทน ผลผลิตยางแผ่นดิบที่เกษตรกรผลิตได้เฉลี่ยคือ 310.45 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี และเกษตรกรจำหน่ายในราคาเฉลี่ยทั้งปี (ราคา ณ ตลาดประมูลยางพารา สหกรณ์ยางขอนแก่น จำกัด) คือ 106.13 บาทต่อกิโลกรัมและมีผลตอบแทน 32,948.06 บาทต่อไร่ทำให้มีกำไรสุทธิทั้งหมด 17,098.24 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัมของยางแผ่นดิบคือ 106.13 บาทต่อกิโลกรัมและมีกำไรสุทธิต่อกิโลกรัมคือ 55.07 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 107.85 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ต้นทุน ผลตอบแทนและกำไรสุทธิ การผลิตยางแผ่นดิบของเกษตรกรต่อไร่ ปี 2553

รายการ	ต้นทุนต่อไร่ (บาท)	ต้นทุนต่อกิโลกรัม (บาท)	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร			
- ค่าแรงงาน (ดูแล บำรุงรักษา ผลิตยางแผ่นดิบ)	8,710.27	28.06	54.96
- ปัจจัยการผลิต (ค่าวัสดุอุปกรณ์ สารเคมี ปุ๋ย ยา ฯลฯ)	4,379.14	14.11	27.63
- ต้นทุนด้านการตลาด การขนส่ง	631.96	2.04	3.99
- ค่าดอกเบี้ยเงินกู้	200.06	0.64	1.26
รวมต้นทุนผันแปรทั้งหมด	13,921.43	44.85	87.84
ต้นทุนคงที่			
- ค่าเสียโอกาสใช้ที่ดิน	1,000.00	3.22	6.31
- ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	536.21	1.73	3.38
- ค่าเสื่อมวัสดุอุปกรณ์ โรงเรือน	392.18	1.26	2.47
รวมต้นทุนคงที่	1,928.39	6.21	12.16
รวมต้นทุนทั้งหมด	15,849.82	51.06	100.00
ผลตอบแทนทั้งหมดต่อไร่	32,948.06 บาท		
ผลตอบแทนทั้งหมดต่อกิโลกรัม	106.13 บาท		
กำไรสุทธิต่อไร่	17,098.24 บาท		
กำไรสุทธิต่อกิโลกรัม	55.07 บาท		

ที่มา : จากการคำนวณ

4. ระดับการจัดการการผลิต

ด้านการจัดการเกษตรกรรมมีการจัดการปัจจัยการผลิตเพื่อบริหารต้นทุนการผลิตให้ต่ำอยู่ในระดับดี ซึ่งเกษตรกรมีการผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพใช้เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี และในส่วนการวางแผนเรื่องแรงงานในการผลิตยางแผ่นดิบ การปลูกและการแปรรูปยางแผ่นดิบ และการจัดการกระบวนการผลิตตามหลักวิชาการที่ถูกต้องและเหมาะสมนั้น อยู่ในระดับที่มีการจัดการปานกลาง แต่สำหรับการคัดเกรดแยกชั้นคุณภาพยางแผ่นดิบ กับการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงการผลิตให้ดีขึ้นนั้นอยู่ในระดับที่มีการจัดการที่น้อยมาก (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การบริหารและการจัดการการผลิต

รายการ	ค่าคะแนนที่ได้	ระดับการจัดการ
การวางแผนเรื่องการปลูก ดูแลรักษาและการแปรรูป	1.23	ปานกลาง
การวางแผนเรื่องแรงงานในการผลิต	0.77	ปานกลาง
การบริหารจัดการปัจจัยการผลิตที่ทำให้ต้นทุนต่ำ	1.53	ดี
การจัดการกระบวนการผลิตตามหลักวิชาการที่ถูกต้องและเหมาะสม	1.33	ปานกลาง
การจัดการการคัดเกรด/แยกชั้นคุณภาพ	0.27	น้อยมาก
การติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น	0.57	น้อยมาก

ที่มา : จากการวิเคราะห์

ตารางที่ 6 สภาพปัญหาและอุปสรรค

รายการ	ค่าคะแนนที่ได้	ระดับการจัดการ
ปัญหาด้านพื้นที่เพาะปลูก (ภัยแล้ง, ลมพายุ ฯ)	0.67	มีปัญหาน้อย
ปัญหาด้านการระบาดของโรคและแมลง(ราแป้ง, ยางหน้าตาย)	0.93	มีปัญหาน้อย
ปัญหาผลผลิตตกต่ำ (ฝนตกกรีดยางไม่ได้)	0.80	มีปัญหาน้อย
ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์ เครื่องจักร เทคโนโลยีที่ทันสมัย	0.23	ไม่มีปัญหา
ปัญหาด้านราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น	1.53	มีปัญหามาก
ปัญหาด้านแรงงานการผลิตยางแผ่นดิบ	0.17	ไม่มีปัญหา
ปัญหาด้านราคายางแผ่นดิบผันผวน	0.90	มีปัญหาน้อย
ปัญหาด้านการคัดเกรด/แยกชั้นคุณภาพผลผลิต	0.73	มีปัญหาน้อย
ปัญหาด้านการจัดเก็บผลผลิต (Stock)	0.70	มีปัญหาน้อย
ปัญหาด้านการตลาดยางแผ่นดิบ (แหล่งจำหน่าย)	0.60	มีปัญหาน้อย
ปัญหาด้านการขนส่ง	0.10	ไม่มีปัญหา

ที่มา : จากการวิเคราะห์

5. สภาพปัญหาและอุปสรรค

เกษตรกรประสบปัญหาปัจจัยการผลิตมีราคาแพง โดยเฉพาะปุ๋ยเคมีอยู่ในระดับที่เป็นปัญหามาก และไม่สามารถกรีดยางได้เนื่องจากฝนตก อีกทั้งยังประสบปัญหาโรคราแป้งระบาดและหน้ายางตาย พร้อมด้วยภัยธรรมชาติได้แก่ ฝนแล้ง ลมพายุ ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ และยังขาดแคลนแรงงานในการผลิตยางแผ่นดิบ ส่วนในด้านการตลาด มีการซื้อแบบคละเกรด(ยางแผ่นดิบชั้น3)ทำให้ไม่มีการคัดเกรดของผลิตภัณฑ์ และด้านราคามีความผันผวนอย่างมากซึ่งมีผลต่อผลตอบแทนที่เกษตรกรได้รับ ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับเกษตรกรที่อยู่ในระดับที่ยังเป็นปัญหาน้อย (ตารางที่6)

ข้อเสนอแนะ

ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการบริหารจัดการฟาร์มและการวางแผนการผลิตเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิต เช่น การถ่ายทอดความรู้ด้านวิชาการในการผลิตและแปรรูป ส่งเสริมให้มีผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี และควรมีการสนับสนุนและพัฒนาด้านการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ยางพาราในระดับครัวเรือนเกษตรกร ซึ่งอาจสนับสนุนภาคเอกชนให้มีการลงทุนในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางในเขตพื้นที่การเพาะปลูกเพื่อประโยชน์ทางการตลาดของเกษตรกรในพื้นที่ และควรมีการจัดระบบการซื้อขายของตลาดประมูลกลางยางพาราให้มีการซื้อขายตามชั้นคุณภาพของสินค้าเพื่อเป็นแรงผลักดันในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของยางแผ่นดิบของเกษตรกร ซึ่งส่งผลดีต่อความสามารถในการแข่งขันของภาคส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราของประเทศไทยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การผลิตยางแผ่นดิบในพื้นที่อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น โดยเฉลี่ยเกษตรกรมีพื้นที่การผลิต 14.76 ไร่ต่อครัวเรือน ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลักในการผลิต มีผลผลิตยางแผ่นดิบผึ่งแห้งเฉลี่ย 310.45 กิโลกรัมต่อไร่และมีต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบ 15,849.82 บาทต่อไร่หรือ 51.06 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรนำผลผลิตไปจำหน่ายตลาดประมูลกลางของสหกรณ์กองทุนสวนยางขอนแก่นจำกัดและพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 98.83 และร้อยละ 1.17 ตามลำดับ ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมาเกษตรกรมีการนำผลผลิตออกจำหน่ายโดยเฉลี่ย 12.06 ครั้ง มีปริมาณผลผลิตต่อรอบที่นำออกจำหน่ายโดยเฉลี่ย 427.22 กิโลกรัม การวางแผนและการจัดการทั้งด้านการผลิตและการตลาดเกษตรกรยังไม่ให้ความสำคัญมากนัก ซึ่งส่งผลต่อกระบวนการผลิตและการตลาดที่ไม่มีประสิทธิภาพ สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่เกษตรกรประสบโดยส่วนมากได้แก่ราคาปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น

โรคระบาด ปัญหาสภาพภูมิอากาศแห้งแล้ง ฝนตกชุก ไม่สามารถกรีดยางได้

วิจารณ์ผลการวิจัย

เกษตรกรผู้ผลิตยางแผ่นดิบผึ่งแห้งมีรายได้และผลตอบแทนสุทธิ จากการจำหน่ายผลผลิตในปี 2553 ที่ค่อนข้างสูงนั้น เนื่องมาจากการที่ราคายางพาราปลายปี 2552 ถึงปี 2553 มีราคาสูงขึ้นจากเดิมเป็น 2 เท่าเป็นผลทำให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนที่สูง ทำให้เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการวางแผนการผลิตและการตลาด แต่มุ่งเน้นที่ปริมาณการผลิตเพื่อสร้างรายได้และผลตอบแทน ขาดการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ซึ่งในระยะยาวราคายางพาราอาจตกต่ำและต้นทุนการผลิตที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ อาจส่งผลกระทบต่อเกษตรกรได้ ดังนั้นภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาด้านการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ยางพาราในระดับเกษตรกร อันจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำพร้อมทั้งชี้แนวทางที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจทานข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในระหว่างการศึกษาและขอขอบคุณเกษตรกรชาวสวนยางในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการนโยบายยางธรรมชาติ. 2553.

ยุทธศาสตร์พัฒนายางพาราปี 2552-2556.

ค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2554, จาก <http://www.rubberthai.com/about/strategy.php>.

บุหลัน เสวตวงษ์. 2549. การเปรียบเทียบการผลิตและการตลาดยางพาราระหว่างจังหวัดขอนแก่นกับจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศักดิ์ บุญเจริญ. 2552. การจัดการการผลิตของเกษตรกร

สวนยางขนาดเล็ก. ค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2554,

จาก <http://it.doa.go.th/rrit/web/index.php?p=p1>.

สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางแห่ง

ประเทศไทย. 2551. ข้อมูลการปลูกยางพารา.

ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2554, จาก

<http://www.rubber.co.th/web/files/data/build.pdf>.